

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΦΥΛΛΑ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΝΕΩΝ

ΕΤΟΣ Α'. — ΤΕΥΧΟΣ 6 Ἰωάννινα Νοέμβριος 1936

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΑΚΗΣ ΣΙΩΜΟΠΟΥΛΟΣ	Στὸ νησί τῆς Καλυψῶς (ποίημα)
Γ. ΒΑΛΕΤΑΣ	Δυὸ θαυμαστὰς τοῦ Ζαλοκώστα (μελέτη)
ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΖΙΤΣΑΙΑ	Χωρισμοὶ (ποίημα)
ΑΓΓ. Ν. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ	Ἐπιγράμματα
ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΙΝΔΕΑΣ	Λουλουδι τῆς Ξενιτειᾶς (διήγημα)
ΜΙΧ. ΓΑΚΗΣ	Τὸ σκίτσο τοῦ δειλινοῦ (ποίημα)
ΦΡΙΞΟΣ ΤΖΙΟΒΑΣ	Συμπόσιο στὰ 200 π. Χ. (ποίημα)
ΟΛΜΟΣ ΠΕΡΑΝΘΗΣ	Μιὰ ἱστορία ποὺ δὲν ἔγινε ἀκόμα (ποίημα)
ΣΠΥΡΟΣ ΜΟΥΣΕΛΙΜΗΣ	Ἡ Σουλιωτομάνια (ἡθογραφία)
ΓΙΑΝΝΗΣ ΛΙΛΛΗΣ	Πρωτεύουσα καὶ Ἐπαρχία

ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ

ΤΑΚΗ ΣΙΩΜΟΠΟΥΛΟΥ.—Γιάννη Σκαρίμπα: «Οὐλαλοῦμ» Ἀρη Χατζιδάκη: «Οἱ πολίτειες τῶν ὥρων». Γ. Βαλέτα: «Φιλολογικά στὸν Κρυστάλλη».— Νέα Βιβλία. Περιοδικά. Ἐφημερίδες. Ἀλληλογραφία.

ΤΥΠΟΙΣ "ΕΡΜΗΣ",

Θ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗ & Δ. ΠΑΝΙΔΗ

Μητροπόλεως 25

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΔΩΡΕΑ Κατ. Χατζιδάκη
ΗΜΕΡΟΜ. 20.8.83
ΑΡΙΘ. 38340

Υπεύθυνος
ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΗΤΑΣ

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΦΥΛΛΑ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ:
'Εσωτερικού δρ. 50
'Εξωτερικού δολ. 3

Έτος Α' Αριθ. Φύλλου 6

Τεύχος Νοεμβρίου

ΓΡΑΦΕΙΑ:

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Μητροπόλεως 25

ΣΤΟ ΝΗΣΙ ΤΗΣ ΚΑΛΥΨΩΣ

(Λυρικός διάλογος)

ΟΔΥΣΣΕΑΣ—Νεράιδα, πάψε νά γελάς
μέ μένα· άνθος της άγκαλιάς
δέ θάειμαι πιά σέ λίγο.
Έδω στην άκρη του γιαλου
ψίθυροι, πόρχονται άπ' άλλου,
μέ προσκαλούν νά φύγω.

Άχ! τό θερμό σου τό φιλι
ποιόν στη σαγήνη του καλεί!
Έδω δέν παίζουν άλλοι.
Μόνον οί δυό μας· κ' είμ' έγώ
έρμο' πουλί, που νοσταλγώ
μιάς άλλης γής τά κάλλη.

Μιάς άλλης γής, άλλης καρδιάς
τούς χτύπους· πιά δέ μέ πλανάς
Νεράιδα ξελογιάστρα.
Άχνός ό πόθος σου και σβεί
μέσα στη νύχτα τη λαμπρή,
πόχει κορώνα τάστρα.

ΚΑΛΥΨΩ—Άκου τό κύμα· σά μιá θεία μουσική.
Είν' ή βραδεία παράδεισο έδω πέρα
κ' είν' ή χαρά μιá δύναμη ζωϊκή,
δωρο τρανό του Δία του πατέρα.

Στά πάντα μιá σαγήνη μαγική
συχομιλούν σιγά μέ τόν άνέρα
τά δέντρα, τά πουλιά· και κάπου· εκεί
μιá κρήνη τραγουδάει νύχτα και μέρα.

Είν' ή ζωή των άθανάτων ό,τι
μάταια ζητούν τά μάτια των ανθρώπων·
στούς ήλιους μακρυνών κι' άγνωστων τόπων.

Τι έχει νά σοϋ χαρίση μιá ζωϋλα
άνθρώπινη (κακόμοιρη, φτωχϋλα)
μέ μοναχό τη θλίψη καταπότι;

ΕΡΜΗΣ (όρατός άπό την Καλυψώ)

—Μέ του Ζεφύρου την πνοή
ήρθα τό λόγο νά σοϋ ειπώ,
που γράψανε ψηλά τ' άστέρια,
ήρθα τό λόγο νά σοϋ ειπώ
της μοίρας: «Άσε, Καλυψώ,
τόν Όδυσσέα στό θιάκι νά γυρίση.

ἡ ἀνθρώπινη, φτωχή ζωή,
ἄσε τὸν κύκλο τῆς νᾶ κλείση.»

ΚΑΛΥΨΩ—'Αλλοὶ σὲ μένα!...
Κύματα θεριεμένα,
μὲς στὴν ὑγρὴ σὰς πνίξτε με ἀγκαλιά.
'Ανώφελ' ἡ ἀθανασία
στὴν ἀνερώτευτη καρδιά.
'Ερμῆ, τὸ θέλημά σου ἄς γίνη·
ὅμως τί ζάλη, τί κακό...
Τρέμουν τὰ φρένα
σὰ φύλλο φθινοπωρινό.

(Χτυπάει τὸ στήθος, τὰ μαλλιά
ἄταχτα πέφτουν σὸ λαιμό
καὶ μιὰ
τόσο νεκρή, τόσο θολή ματιά,
σὲ κάνει νὰ λυπᾶσαι τὴν ξωθιά.)

ΟΔΥΣΣΕΑΣ (μόνος) 'Αστέρια, δεῖξτε μου τὸ δρόμο μου,
ποὺ βγάζει ὁλόισα σὸ νησί μου.
'Εκεῖ ὁ Λαέρτης, ὁ πατέρας μου,
ἐκεῖ ὁ Τηλέμαχος, καμαρι μου,
κι' ἡ Πηνελόπη μὲ προσμένουν.

ΤΑΚΗΣ ΣΙΩΜΟΠΟΥΛΟΣ

Γ. ΒΑΛΕΤΑ

ΔΥΟ ΘΑΥΜΑΣΤΕΣ ΤΟΥ ΖΑΛΟΚΩΣΤΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ

(Συνέχεια καὶ τέλος)

«Οἱ κριταὶ οὐδαμῶς εἶναι διδῶνται τῆς δημοτικῆς ἐν τῇ ποιήσει γλώσσης, ἐξ ἐναντίας καὶ στέργουσι καὶ ἀποδέχονται αὐτὴν μετὰ χαρᾶς, ἀλλ' αὐτὴν τὴν δημοτικὴν γλῶσσαν, καθαρὰν, ἁμικτον, καὶ γνησίαν, τῆς ὁποίας ἴσως μόνον ὁ μακαρίτης Ζαλοκώστας κατ' ὥρθως μετὰ χρι τοῦδε ν' ἀνακαλύψῃ τὸ μυστήριον, ὅχι τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο τὸ κακόζηλον καὶ ἀνούσιον τῆς κοινῆς αἰολοδωρικῆς διαλέκτου καὶ τῆς ἀρχαίας ἀττικῆς. "Ετσι δὲ μᾶλλον στέργουσι καὶ ἀποδέχονται τὴν γλῶσσαν ταύτην, ὅταν περιενδύῃ νοήματα ἀνάλογα καὶ ὁμογενῆ πρὸς τὴν τοιαύτην μορφήν, ὅπως καὶ τοῦτο ἐπέτυχεν ἱκανῶς ὁ Ζαλοκώστας, ὅχι ὅταν Πήγασοι αἰθεροβάμονες καὶ ἀνεμοτραφεῖς... θέλωσιν νὰ εἰσβιάζωσιν εἰς

εἰς τὴν πτωχὴν καὶ ἀπλοϊκὴν γλῶσσαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους τὸν Μαμφρέδον τοῦ Byron ἢ τὴν μεταφυσικὴν πείσιν τοῦ Shelley, ὅπως καὶ πράγματι ἐγένετο παρ' ἡμῖν. Ἡ τοιαύτη γλῶσσα καταντᾷ τότε δεινὸν κακοφώλιον τέρας, χίμαιρα ἀνύπαρκτος, διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα ποιήματα, ὅσον ἄλλως καὶ ἂν ἔχωσιν ὕψος, βάθος καὶ πλάτος καταδικάζονται εἰς τὴν ἀνυπαρξίαν.»

Καλλίτερη τιμὴ καὶ ἔπαινος πολυτιμότερος γὰρ τὸν ἡπειρωτὴ ποιητὴ οὔτε γράφηκε ποτὲ οὔτε ἐγένετο μέσα στὰ ἑκατὸ χρόνια ἀπὸ τὸ θάνατό του. "Οχι μονάχα γιὰ τὸ οἱ κρίσεις αὐτὲς προέρχονται ἀπὸ ἓνα μεγάλο σοφὸ, ποὺ ἡ γνώμη εἶχε μεγάλο κύρος τότε, ὅχι μονάχα γιὰ τὸ ἔχουν ἓνα χαρακτήρα ἀπόλυτο καὶ ἀποκλειστικό, ἀλλὰ γιὰ τὸ λέγονται σὲ

μιὰ ἐποχὴ, ποὺ ποιητικὴ τυμπανοκρουσία εἶχε πνίξει κι' εἶχε θάψει κάθε ἀληθινὸ αἶσθημα, κάθε δροσιὰ, κάθε πνοὴ στὴν ποίησιν καὶ στὴ γλῶσσαν.

Τὶς κρίσεις αὐτὲς τὴν ἐπανάλαβε ὁ Βερναρδάκης στὸν ἴδιον ἀπόλυτο καὶ ἀποκλειστικὸ τόνο. Στὸ ἔργο τοῦ ψευδοτικισμοῦ ἔλεγχος, τὸ βιβλίον ποὺ ἀποτελεῖ ἓνα σημαντικό σταθμὸ μέσα στὴ νεώτερη πνευματικὴ μας ἱστορία, μιλώντας γιὰ τὴ γλῶσσαν, φέρνει γιὰ μοναδικὸ παράδειγμα ποιητικῆς καθαρογλωσσίας καὶ εἰλικρίνειας τὰ ποιήματα τοῦ Ζαλοκώστα. (*)

«Ἐάν κανεὶς σήμερον, γράφει, δὲν εἶνε ἱκανὸς ὅχι νὰ ὁμιλήσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ γράψῃ μόνον παλαιὰ ἑλληνικά, μὴ νομίσῃ τις, ὅτι ἡ μελέτη καὶ εἰδημοσύνη τῆς δημοτικῆς γλώσσης ὑπερεξεχειλίσθη. Καὶ τὰ χυδαῖα ἑλληνικά, ὅσα μεταχειρίζονται τινες, ἐν τῇ στιχουργίᾳ μαλίστα, εἶνε ὅ,τι ψευδὲς καὶ ὅ,τι τερατώδες. Ποιήματος ἀκραιφνοῦς καὶ γνησίως δημοτικοῦ, οὐδένᾳ ἡμεῖς ποιητὴν γνωρίζομεν, πλην δύο ἢ τριῶν ποιημάτων τοῦ μακαρίτου Ζαλοκώστα. "Αλλων δὲ μακροτέρων ποιημάτων τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ ἔάν ἡ ποίησις δὲν εἶνε οὐριωδῶς δημοτικὴ, εἶνε ὅμως ἱκανῶς δημοτικὴ, τοῦλάχιστον ἡ γλῶσσα ὅπερ ὡς μικρὸν κατ' ὅρθωμα δύνανται νὰ θεωρήσωσι μόνον οἱ ἀμαθεῖς ἢ οἱ ἀναίσθητοι. Μετὰ τὸν Ζαλοκώσταν οὐδένα ἄλλον ἡμεῖς γνωρίζομεν ποιητὴν ἀποδείξαντα καὶ κατ' ἐλάχιστον τὴν ἐξοχὸν ταύτην ἀρετὴν. "Οσα ἀνεκηρύχθησαν, ἢ ἀνεκηρύττονται ὡς δημοτικὴ ποίησις ὑπ' ἀκρίτων τινῶν καὶ ἀμαθῶν, εἴτε ὁμογενῶν εἴτε ξένων, εἶνε ἢ λαλήματα ἢ τερατολογήματα, ἀνήκουστα καὶ κατ' οὐσίαν καὶ κατὰ φράσιν». Στὸ νοῦ τοῦ μετὰ τὰ τελευταῖα λόγια ἔχει κυρίως τὸ Βαλαωρίτη, ποὺ δὲ χάνετο καθόλου τὴν ποίησίν του.

Στὴν ἀπάντησιν ποὺ ἔκανε στοὺς ἐπικριτὰς τῶν γλωσσικῶν τοῦ ἀντιλήψεων, φέρνει πάλι, μὲ τρόπο ἐπιβλητικὸ καὶ τιμητικώτατα ἀποκλειστικό, στὴ μέση τὸ Ζαλοκώστα καὶ τονίζει τὴν ἀξίαν τῆς ποίησός του, ἐκφράζοντας τὸ θαυμασμό του γιὰ τὴν καθαρὴ καὶ ὁμοίμορφη δημοτικὴ τῆς, καὶ ὀφείλεται κατὰ τὴ γνώ-

μὴ του στὴ δημιουργικότητά τοῦ ἡπειρωτῆ ποιητῆ. Δὲν φταίει ἡ γλῶσσα, φταίει τὸ κεφάλι ποὺ τὴν χρησιμοποιεῖ καὶ κάνει τὴ δημοτικὴ γλῶσσαν «τεράτως καὶ φραγκάτικον», ὅπως εἶνε ἡ γλῶσσα τῶν σύγχρονων ποιητῶν. Γράφει χαρακτηριστικὰ: (*)

«Ἡ γλῶσσα λοιπὸν πταίει, ἡ πτωχεία τῆς γλώσσης; Ἀλλὰ πῶς δὲν συμβαίνει τοῦτο καὶ ὅταν π. χ. ἀναγιγνώσκω καὶ ἄλλα ποιήματα ἄλλων ποιητῶν καὶ μάλιστα παλαιότερων εἰς τὸ πάγκοινον π. χ. τοῦ Ζαλοκώστα;

Μιὰ βοσκοποῦλα ἀ γάπησα.....

Διατὶ ἐνταῦθα δὲν προσκρούω πρὸς τίποτε; Διατὶ τα πάντα ἐδῶ ρέουσιν ὁμαλὰ καὶ ἀβίαστα; Διότι ἀποκρινόμεθα ὁ ποιητὴς δὲν ἐφθείρε τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ ἀλλὰ μεταχειρίσθη αὐτὴν ὁποῖα εἶνε. Διότι δὲν ἀνέμιξεν συμφθεῖρων ἀμοιβαίως τύπους δημοτικούς καὶ αρχαίους ἑλληνικὰς λέξεις, ὧν τὰ τρία τέταρτα τοῦλάχιστον σημαίνουν ὅχι ὅ,τι ἐσημαινόν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀλλὰ τοῦτο.....

Οἱ στίχοι τοῦ Ζαλοκώστα εἶνε μετάφρασις (**) ἀλλὰ εἰς οὐδεμίαν γλῶσσαν κατ' ἡμᾶς εἶνε δυνατόν νὰ μεταφερθῶσι τὰ ἄνθη ταῦτα τῶν στίχων τοῦ Ἑλλήνος ποιητοῦ χωρὶς νὰ χάσῃ πολὺ ἢ ὀλίγον τὸ ἴδιον αὐτῶν χρῶμα καὶ ἄρωμα. Αἱ φράσεις αὗται καὶ μυριοπληθεῖς ἄλλαι παρόμοιαι, εἶνε ἀδάμαντες οὐς κέκτηται ἡ ἀπαράμιλλος ἡμῶν ἐθνικὴ γλῶσσα καὶ μόνῃ αὐτῇ....

Ὁ Ρεγκάλδι ὁ μεγάλος Ἰταλὸς βάρδος τοῦ περασμένου αἰῶνα, γνώρισε τὸ Ζαλοκώστα καὶ τὸν ἐθαύμασε ὡς ποιητὴ καὶ ὡς ἄνθρωπο, μὲ τὸ λεπτό του τὸ αἶσθημα, μὲ τὴν πνοὴ τῆς μεγάλης ψυχῆς του. Οἱ κρίσεις του δὲν ἦταν ἀπὸ φιλοφροσύνη μὰ ἐβγαίναν ἀπ' τὴ βαθεῖα ἐχτίμησιν, ποὺ τοῦ τὰ γέννησε ἡ προσωπικὴ καὶ φιλολογικὴ γνωριμία τοῦ μετὰ τὸν ἐξαιρετικὸ ἀντιπρόσωπο τῆς ποιητικῆς Ἑλλάδος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅπως ἦταν ὁ Ζαλοκώστας. Μεγάλος καὶ ξεχωριστὸς, δύσκολος σὲ ἐπαίνους, φειδωλὸς σὲ φιλοφρονήσεις, κριτικὸς βαθεῖς

8. Δ. Βερναδάκη ψευδοτικισμοῦ ἔλεγχος ἐν Τεργέστη 1881' σελ. 461—2

9. Δ. Βερναδάκη βιβλιοκρισία Νέα Ἡμέρα φ. 544, 5 Μαΐου 1883.
10. Ἀπ' τὸ Ἰταλικό. Καλλιτέχνη παράφραση.

καὶ στοχαστικός ὁ Βαρναρδάκης, στάθηκε μὲ θαυμασμὸν ἀπόλυτο προστά σὺν ἔργῳ ἑνὸς ἀληθινοῦ ποιητῆ καὶ τὸν ἀνύψωσε σὲ μοναδικὸ παράδειγμα γλωσσικῆς καὶ ποιητικῆς τελειότητος καὶ ὁμορφίας. Κι' ἡ γνώμη του πῶς ὁ Ζα-

λοκώστας ἔγραψε τὴν καθάρια, τὴν ἀβίαστη δημοτικὴν, εἶνε περισσότερο τιμητικὴ γιὰ τὴν Ἡπειρὸν, τὴν πατρίδα τοῦ ποιητῆ, πηγὴ τοῦ τραγουδιοῦ καὶ τῆς ποιητικῆς μας πρωτοπορείας τῇ μητέρᾳ.

Μυτιλήνη Ὀκτώβρης 1936

Γ. ΒΑΛΕΤΑΣ

ΧΩΡΙΣΜΟΙ

[Στὴν κοροῦλα μου]

Ἀπὸ τὸ πέλαγο ἕνα δεῖλι μοῦφυγες
— χελιδονάκι πᾶνοιξες φτερά—
καὶ τὰ ζυγιάζει σὶνὸν ἀγέρα ἡλιοδόουστο—
μὲ συντροφιά τῆς νεότητος τῇ χαρά.

Κι' ὅπως τὸ δάκρυ ἀνέβαινε στὰ μάτια μου
γιὰ τὸν ὀλίγο μὰ βαρὺ σου χωρισμό
τὶς ἄμοιρες Μανούλες συλλογίστηκα
ποῦ πίνουν τὸν ἀιτέλαιωτο καῦμό,

ὅταν ξεπροβοδοῦν τὸ παλληκάρια τους
— σκυφτές, βασανισμένες καὶ φτωχές—
ἀπ' τ' ἄγονο χωριὸ γιὰ μακρυτάξειδα
κι' ὕστερα πᾶν σὶνὸ σπῖτι μοναχές.

ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΖΙΤΣΑΙΑ

ΕΠ ΓΡΑΜΑΤΑ

1) Σένα φλύαρο

Βρίσκεις εὐκόλα τὰ λόγια
ποῦ θέλεις, μὰ μετὰ
πρέπει, φίλε μου, νὰ ψάξῃς
ὡς θὰ βάλῃς εἰς αὐτά!

**

2) Σένα κριτικὸν

Γελοῦσαν μὲ τοὺς στίχοις σου
οἱ ποιηταὶ εἰρωνικῶς
καὶ γὰρ νὰ τοὺς ἐκδικηθῇ
ἔγινε . . κριτικὸς!

**

3) Σὲ μουσικόφιλο

Ἀφ' οἴτου ἄρχισες κι' αὐτὴ
γιὰ μουσικὴ νὰ νοιάζεται
σὲ κάθε σπῖτι κοντινὸ
γράφουν «ἐνοικιάζεται»

**

4) Σένα παραγωγικὸν ποιητὴ

Γράφει πολλὰ ποιήματα
τακούραστό σου χέρι
μὰ πρέπει νὰ διαβάζονται
ὅλα . . τὸ καλοκαίρι.

5) Σένα χρεωφειλέτη

Εἰς ἡμεῖς αἰτῶμεν ἡ πηχὴ
ὁ φίλος, ὁ πιστός
εἶχε δὲν εἶχε πλήρωσας
μὰ ὅπως λὴ «ὁ οὐτός»

**

6) Σένα ἐχθρὸ τοῦ πνεύματος

Κατὰ γράμμα λέει τὸ νόμο
ὁ καθείς νὰ ἐφαρμόσῃ
φυσικά, γιατί τὸ πνεῦμα
εἶν' ἀνίκανος νὰ νοιώσῃ.

**

7) Σένα παληάνθρωπο

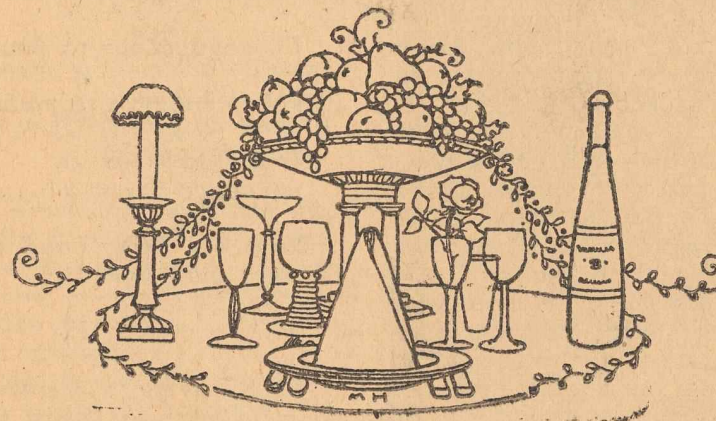
Φθάνουν ψηλὰ οἱ ἄνθρωποι
μὲ κόπους μὲ στερήσεις
καὶ μόνον σὺ ἀνέβηκες
ψηλὰ μὲ . . ὑποκλίσεις

**

8) Στὸν . . ἐαυτό μας

Ἐδεύεις πολὺ πνεῦμα
χωρὶς ἀμφιβολία
μὰ μόλις κατορθώνεις
νὰ κρύβῃς τὰ γέλοια! . .

ΔΓΓ. Ν. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ

ΓΙΑΝΝΗ ΠΙΝΔΕΑ

ΛΟΥΛΟΥΔΙ ΤΗΣ ΞΕΝΙΤΕΙΑΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ἄνθ' ἡ λέγανε. Ἄνθ', Ἀνθούλα. Κι' ἦταν, στ' ἀλήθεια, ἀνθός καὶ ροδανθός. Σωστό φρεσκανοιγμένο μπουμπούκι, ἕνα πρωτάνθιστο καὶ κατὰ μέρος λουλούδι τοῦ Πίνδου, μιὰ βλαχοπούλα ροδομάγουλη καὶ μαυροφρύδα, ποὺ δὲν τῆς εἶχε μαργώσει τὴν ὄψη τῆς καμμιὰ σκληράδα τῆς ζωῆς. Στὴ ψυχὴ τῆς ὡς τὰ τώρα δὲν εἶχε ἀπλωθῇ ἀκόμα καμμιὰ θολούρα. Καταλάγαρος ὁ λογισμὸς τῆς, παρθενικὰ τὰ ὄνειρά τῆς, ξένοιστο πουλί, γλυκολαλοῦσα κελαϊδίστρα.

Ἡ Ἄνθ' ἡ πρώτη φορὰ ταξίδευε στὴν Ἀθήνα κι' ἦταν νὰ πάη ὡς τὸ Κάιρο! Τὸ πρῶτο, τὸ παρθενικὸ, πές, πέταγμα πουλιοῦ. Πουλιοῦ ἀηδονοκέλαϊδου κι' ἀφρόντιστο καὶ φαίδρο.

Ἄφισε τὸ ξέμακρο βλαχοχῶρι τοῦ Πίνδου ἕνα χινοπωριάτικο ταχύ. Τὶ ἦταν ἐκεῖνο τὸ κρυερὸ, κρυσταλλένι χινοπωριάτικο πρῶτό!

Νύχτ' ὁκόμα... Φωτερὴ νύχτα, κάτασπρη. Μάγεμα! Τὴν προβοδίσανε ὄλο τὰ συγγενικά τῆς ὡς τὸ Γιοφυράκι... Ἐκλαίγε ἡ μάνα τῆς. Δὲν ἤθελε νὰ κλάψ' ἡ Ἄνθ'. Μά, σὰν ἐκλαίγαν οἱ ἄλλοι, τί νὰ κάνῃ κι' αὐτὴ ἡ καψαρή; Ἐκλαψε κι' ἐκεῖνη... Κι' αὐτὰ τὰ φωνάχτ' ὅλων ἄλλων! «Χαιρετίσματα στὸν Τάκη μ'», «χαιρετίσματα στὸ Βιαννάκη μ'». «Χαιρετίσματα στὴ νυφάδα μ'». «Νὰ μοῦ φ'λήσῃς τ' ἀγγονάκια μ'!»

Καυμένες μανάδες!

Σὰ μάκρυνε ψιὰ καβάλλα στὴν ἀστεράτη φοράθα τους, μὲ τὸν Μπάμπη—Τάσο ἀπόκοντα, εἶδε πὶο κάτω, στὴν ἀστροφειγιά τὴν ὀλοκάθρη, τοὺς δικούς τῆς ποὺ ἔκοφταν κλωνιὰ πεύκου καὶ πυξαριοῦ. Τὶς κλάρες αὐτὲς θὰ τίς σκάλωναν στὸ εἰκόνισμα: Κι' ὡς ποῦ, μὲ τὸν καιρὸ, νὰ ξηραθοῦν, ἡ ξεητέμενη πρέπει νάχη γυρίσει πίσω!...

Ψηλὰ στὴν Κρύα Βρύση βρῆκαν τὸ Γέρο—Ζῆση, τὸν τσομπάνη. Ὁ γεροπιστικός ὅσο εἶχε ἀναιδεῖ τὸ μαντρί, καὶ τὰ ζωντανὰ ὀρθώνονταν στὰ πόδια καὶ τινάζονταν ὀλόσωμα, κουδουνίζοντας δυνατὰ καὶ γρήγορα τὰ λαμπροκούδονά τους, γιὰ ν' ἀποτινάξουν ἀπὸ πάνω τους, μαζί μὲ τὴ δοοσιὰ τῆς αὐγῆς, καὶ τὸ μούδισμα τοῦ ὕπ-

νου καὶ τῆς νύχτας.

Ὁ Μπέλλος, τὸ μαλλιάρὸ μαντρόσκυλλο, κουλουριασμένο δίπλα στὴ μισόσβυστη φωτιά, μυρίζοντας γνώριμα πρόσωπα, δὲν κουνήθηκε. Σάλεψε λίγο τὴν οὐρά του, ἀνασένοντας τεμπέλικα.

—Καλὴ μέρα, Γέρο—Ζῆση μ'!

—Γεῖά χορά! Για ποῦ, μὲ τὸ καλὸ;

—Ἐγὼ ὡς τ' ἔν' Ἀθήνα. Τὸ κοπελίτσι τὰ εἰδεύει στὴν Αἴγυπτο. Πάει στὴ θεῖά τῆς, στὸ Ρηνιώ.

Χαράμημερα ἀκόμα... Χοράμηματα στὰ ψηλῶμα τοῦ Γέρο—Πίνδου. Καὶ χινόπωρο... Ἀχνороδίζαν τ' ἀκροβούνια. Τὰ χλωμά φύλλα τῆς ὀξιδας, πεσμένα, χρυσοκένταγαν τὸ χινοπωριάτικο ταπέτο τοῦ βουνοῦ. Τ' ἀγέρι, δροσερὸ καὶ πεντακάθαρο, σιγομουρμούριζε στὰ σκελεθρωμένα κλαριά. Κι' ἀχολόγαγαν πέρα καὶ δῶθε τὰ μπαυγάκια κι' οἱ ἐρμιές.

Ἐνας κότσυφας, τυλιγμένος στὸ χειμωνιάτικο ράσο του, στάλαξε λίγους φλύαρους λαρυγγισμούς. Πέρα, κατὰ τὸν Καρμπασμπά, δυὸ κομμάτια ροδισμένου σύννεφου ἀρμένιμαν μακάρια, ἀπόκοσμα πλεούμενα, στὴν ἐξβαφὴ ὕδατογραφία τοῦ πρῶτο οὐρανοῦ. Κι' ὁ γεροβοσκός, ψηλὸς καὶ πυργωμένος, ἀκουμπισμένος στὴν πεναπήχιν ἀγκλίτσα τοῦ, μ' ἀνοιχτὰ τὰ τριχωμένα στήθια του, μὲ χιονισμένα βιβλικά γένια, καὶ ψαρά μαλλιά καὶ μουστάκια, ἄρχισε νὰ τριγυρᾷ μὲ τὴ ραϊσμένη του φωνή:

Γλυκοχαράζουν τὰ βουνὰ κι' οἱ ἔμποροι
[φες κοιμοῦνται
καὶ τὰ καυμένα τὰ παῖδιά στὰ ξένα τυ-
[ρανιοῦνται.

Θάλασσα πλατεῖα,
κακούργα ξενιτεῖα!...

Πόσαι δὲν τ' ἀκούσαμε τὸ τραγούδι αὐτὸ τοῦ Γέρο—Ζῆση!

II

Ἔτσι ἦταν τὸ ταχὺ ἐκεῖνο, ἴδιο κι' ἀπαράλαχτο ὅπως τὸ βλέπει ἀκόμα στὴ φαν-

τασιά τῆς τῇ στιγμῇ τούτην, ποῦ, ἀκουμπώντας τὸ ξαναμένο, φλογατο πρόσωπό τῆς στ' ἀσπροχινατὸ χέρι τῆς, δὲ μπορεῖ νὰ λουφάξῃ τὸ κλάμα τῆς. Ἐνα κλάμα ποὺ νὰ τὸ χαίρεσαι, νὰ τὸ ζηλεύῃς! Ἀλήθεια, πόσο ἐξαφρῶνει κανεὶς δταν κλαίει! Νὰ κλαῖς τὸ κλάμα τὸ πρωτόγονο, τ' ἀληθινὸ, τ' ἀπροσποίητο, τ' αὐθόρμητο, τὸ βαθύ, τὸ μεγάλο! Γιατὶ τῶρα καὶ τὸ κλάμα, ὅπως καὶ τὸ γέλιο κι' ὅλα τὰ τόσα χαρίσματα καὶ λουλουδίσματα κι' ἀντάρες καὶ δρουλάτια τῆς καρδιάς, νὰ τὰ πλῆγουμε, νὰ τ' ἀλλάζουμε; Ἀχ, ὅλα ψευτίσανε, ὁδερφέ μου, σήμερα! Ὅλα, ὅλα!...

Ἐκλεγε ἡ Ἄνθ'. Νά! κορόμηλο τὸ δάκρυ τῆς; Κι' ἀναφυλλητά. Καὶ ν' ἀνεβοκατεβαίῃ, ν' ἀλαφροτρικυμίζῃ τ' ἀπαλὸ τὸ στηθάκι τῆς. Καὶ μαζὶ τῆς ἐκλαίγει κι' ἐγὼ. Ἐκλαίγει μέσα μου.

Εἶχε τάση μὲρφοσι δση φτάνει γιὰ νὰ βλέπῃ κανεὶς στενόχωρο τὸν κύκλο τοῦ χωριοῦ, κι' ἡ φαντασία τῆς, πουλί ξετρελμένο καὶ διψασμένο γιὰ ξένους, μακρινούς, πὶο ἑσπερούς καὶ πὶο γαλανούς αἰθέρες, φτεροκοποῦσε κι' ὅλο φτεροκοποῦσε, γυρεύοντας τί; Ὡ! τί μπορεῖ νὰ χορτάσῃ τὴν ἀχρεῖστη φαντασία;

Κι' αὐτὴ δὲν ἤξερε τί γύρευσε. Μά, πάλι, κάτι ἤξερε.

... Θὰ ταξίδευε... Ἀπὸ τὴν Καλαμπάκα θὰ τὴν ἔπερνε ὁ σιδηρόδρομος. Στὴν Ἀθήνα! Ἀ, στὴν Ἀθήνα. Ἡ μεγάλη πολιτεία μὲ τὰ τόσα καλὰ καὶ μὲ τὸν ἐξάδελφο τὸ Νότι!... Στὸ πλοῖο, στὴν Ἀλεξάνδρεια. Ἀχ, αὐτὸ τὸ πλοῖο, ἡ θάλασσα, ἡ ἄσωση, ἡ μεγάλη, οἱ γλάροι, τὰ κύματα, τὰ δελφίνια, ὁ ἥλιος, οἱ ἀτμοί, ἡ τρικυμία, ὁ ἀτέλειωτος ὀρίζοντας, οἱ ἄφροι! Τ' ἄλμυρὸ πελαγίσιο ἀγέρι, τὰ ρημοκκλήσια στὶς ἔρημες ἀκρογυαλιές, τὸ τραγούδι τοῦ ναύτη!

Μὲ πήρε ὁ ὕπνος κι' ἔγυρα στοῦ κασά-
[βιοῦ τὴν πλώρη
καὶ ἦρξε καὶ μὲ ἐξύπνησε τοῦ καπετάνιου ἡ κόρη...

Κάτασπρα κι' ὀλάπλωτα τὰ πανιά τοῦ καραβιοῦ, νὰ τρίζουν οἱ ἀρμοὶ τῆς γοργῆς φρεγάδας. Καὶ ν' ἀρμενίζῃ τὸ κόττερο, τὸ μπρίκι, ἡ γολέττα... —Κόττερο; μπρίκι; γολέττα; Κι' αὐτὴ δὲν ἤξερε. Ὅλα αὐτὰ μόνο στὰ βιβλία τὰ γνώρισε.

Πόσες φορές δὲν ἔσκυψε φέτος στὸ χάρτη—στὸ μεγάλο χάρτη τῆς Εὐρώπης! Πό-

σες φορές δὲ διάβασε, δὲ διάβασε καὶ δὲ ματαξαναδιάβασε τὴ Γεωγραφία! Αἴγυπτος!... Βλογημένος τόπος! Γῆ τῆς ἐπαγγελίας! Χορταίνουν τὸ ψωμί ἐκεῖ. Καὶ λοῦσα μπορεῖ νὰ φορεῖ ὁ κοσμάκης.

Ἀχ, αὐτὸς ὁ χάρτης, γιομάτος θάλασσες καὶ κάμπους καὶ πολιτείες καὶ λιμένα καὶ τραῦνα! Ἡ Γεωγραφία! Τραγούδια καὶ γοητευτικὰ παραμύθια νάχε αὐτὸ τὸ βιβλίο δὲ θὰ τ' ἀγαποῦσε τόσο. Τὸ διάβαζε καὶ ματαπάλι τὸ ξαναδιάβαζε! Καὶ τὸ βιβλίο αὐτὸ γινότανε κινηματογράφος γι' αὐτὴ, γιὰ νὰ τῆς ξετυλίξῃ, στ' ἀσπρογάλανο κατεβατὸ τῆς φαντασίας τῆς, κόσμους μαγικούς, ξεθαμένους ἀπ' τὸ σωρὸ τῆς ἱστορίας κι' ἀπ' τὸ χωνευτὴρι τῶν καιρῶν. Ἐρημος!... καμήλες, χοιρομαδιές, πυραμίδες... Ὁ Ἰωσήφ καὶ καβάλλα σ' ἕνα γαϊδουράκι ἡ Μάνα μὲ τὸ παιδί... Οἱ κατὰ μαυροὶ ἀραπάδες μὲ τίς κιλελαμίες καὶ τὰ φεσάκια τους. Καὶ μὲ τὴν καλοσύνη τους. Καλὸς κόσμος οἱ ἀραπάδες, καλὸς. Τῶλαγε καὶ καὶ τὸ ξανάλεγε ὁ θεὸς Πετρεῖς. Χαρτοῦμ!... Ἡλιούπολη, Πόρτ Σάιντ, Νεῖλος, ὕδατοφράχτες!

Καὶ τὸ βιβλίο γινότανε πουλί. Τὰ φύλλα, φτεροῦγες του. Κι' ἀνοίγαν τὰ χάρτινα φτερούγια, πελώρια καὶ παράξενα, καὶ πετοῦσε στεργιές καὶ πέλαγα ἡ Ἄνθ'. Κι' ἀνέβαινε ἀπάνου ἀπάνου, τετράψηλα στὸν οὐρανὸ. Καὶ τὸ μεγάλο πουλί μὲ τίς χάρτινες φτεροῦγες γινότανε καράβι.—Κόττερο; μπρίκι; γολέττα; Κι' αὐτὴ δὲν ἤξερε. Κι' ἀρμενίζε. Ὀλοφούσκωνε τὰ πανιά. Μπαλόνια! Κι' ὅλο ἀρμενίζε, τὴ νύχτα τὰ μεσάνυχτα, στὸν γαλατένιο κι' ὀλόφωτο ποτάμι τοῦ Γαλαξία, ποὺ ὀργώνει πέρα γιὰ πέρα τὸν ἀστροκέντητο οὐράνιο κάμπο!

Σαρωνικός... Κρητικὸ Πέλαγος... Ἀλεξάνδρεια! Μπαρμπάδες, θεῖες, ξαδέλφια! Θὰ τὴν ἀγαποῦσαν. Θὰ πήγαινε στὸ σκολεῖο. Τὶ σὲ μέλλει σὲ ποῖο σκολεῖο; Θὰ μορφώνονταν, θὰ γίνονταν μιὰ δασκάλα. Σωστὴ Ἀμερικάνη. Σὰν ὄλο τὸν πολιτισμὸ καὶ γραμματισμὸν κόσμον. Καὶ πόσο θ' ἀγαποῦσε τὸ χωριὸ ἀπὸ τῆς μακρινῆς ξενιτεῖας! Ἡ νοσταλγία θὰ τὴν ἔτρεφε. Θάστελνε ἀπὸ ἐκεῖ ὁμορφες ποστάλλες, γράμματα, δῶρα. Ἀ, δὲ θὰ ξεχνοῦσε τὸ χωριὸ, τὸ σπίτι, τίς φιλινάδες, τὸ μῦλο, τίς νεροτριβιές, τίς στάνες, τὰ χλωρολίβαδα, τοὺς τσάρκους, τὰ διπλόκυπρα καὶ τριπλόκυπρα ζυγούρια τῶν πρωτοτοσελιγγάδων τῆς χώρας, τὰ λαμπρόγιорта, τίς χα-

ρὲς! Δὲ θὰ πῆ ποτὲς τὸ λησμοβότανο.

Καὶ λοῦσα θάχε. Μὰ πλιότερο θάχε γνώση. Καὶ θ' ἄρχότανε μιὰ μέρα στὸ χωριό, μαζί μὲ τόσοις ἄλλους ξενητεμένους χωριανούς. Θᾶνε τότε καλοντυμένη, πιδ εὐγενικὰ, θαρρετὴ, πιδ γλυκιὰ, ὅλα χάρη καὶ δροσιὰ κι' ἰομορφάδα. Καλοκαμωμένη κι' ὀλόμωστη ἡ Ἀνθή, γιομάτη χυμὸ καὶ γιομάτη νιάτα κι' ἀνάστημα καὶ λεβεντιά, λυγεράδα. Λεβεντονιά. Κι' ἄσβεστο τὸ ροδόγελο στ' ἀχείλι της. Μέσα σ' ὅλες τίς ξενητεμένες, μιὰ καὶ ἐξέχωρη ἡ Ἀνθή. Κι' ἀταίριαστη καὶ μεγαλοπρικοῦσα! Διαλεχτὸ λουλούδι τῆς ξενιτειᾶς. Λουλούδι ξωτικό μιᾶς ξέμακρης κι' ὄνειρεμένης τροπικῆς χώρας. Κάτι ξένο, κάτι ποὺ φούντωσε καὶ λουλούδιασε σ' ἄλλο κλῖμα, κάτω ἀπ' τὴ σκέπη ἄλλων οὐρανῶν...

Νὰ τὴ θάμαζαν ὅλοι. Κι' αὐτὴ καλὴ καὶ καταδεχνικὰ καὶ καλόκαρδη μ' ὅλους.

Κι' ὕστερις τί θάκανε; Θάμενε δασκάλα στὸ χωριό; Θά ξαναπᾶνε στὸ Κάιρο; Γιά θὰ παντρεύονταν κάποιο λεβεντοπαλλήκαρο μὲ καρδιά καὶ νοῦ;... Ποιὸς ξέρει νὰ διαβάξῃ τὰ μελούμενα!

... Ἡ Ἀνθὴ γυναῖκα... μεσόκοπη... γιαγιά! Χινοπωριάτικη ὁμορφιά, παραγινωμένο φρούτο, μὲ πρόσωπο ἄσπρο, ἄσπρο, μ' εὐγενικὰ χαρακτηριστικά, μὲ μαλλιά ἀσημένια, καλοστεκοῦμενη, γερὴ ἀκόμα, ν' ἀκαρτερῇ γράμμα ἀπ' τὰ ξενητεμένα της παιδιὰ, παίζοντας καὶ γελῶντας μὲ τ' ἀγγονάκια της! Κουρασμένη ἀπ' τὴ μεγάλη, τὴ βοερὴ ζωὴ τῆς πολιτείας καὶ τῆς ξενιτειᾶς, θ' ἀποσυρθῇ καὶ θὰ καστολάξῃ στ' ἀπόμερο βλαχοχώρι τοῦ Πίνδου, ζώντας μὲ τὰ περασμένα. Δὲ θᾶνε πιά ἡ μηλίτσα ἡ παραφορτωμένη στὸν ἀνθό. Ἀς λείπουν τὰ τσάγια, οἱ δεξιώσεις, τὰ θέατρα, οἱ διαλέξεις, τὰ κοπλιμένα. Θά ξαναγύριζε στὰ πατρογονικά της. Θά ξαναβόσκανε τὸ εὐωδιαστὸ βουκολικὸ στοιχεῖο τοῦ χωριοῦ της. Θά γνεθε, θά πλεκε, ἔκει, ὀδηγήτρα στὶς χωριανές. Ψυχοπαῖδια της ὅλα τὰ βλαχοπούλα. Νὰ δασκαλεύῃ καὶ νὰ ὀρμηνεύῃ τίς βλαχοῦλες σ' ὅλα. Κι' ὕστερις, ποιὸς ξέρει. Μπορεῖ νὰ μὴ τῆς δώκῃ ὁ Θεὸς αὐτῆς παιδιὰ! Καλωσουνάτη, μελιζαχαράτη ἡ λαλιά της. Θά κουβέντιαζε μὲ τίς ἀγαθὲς γρήγολες. Θάναβε καὶ τὰ καντήλια ποὺ καὶ ποὺ στὸν Ἀϊ-Σωτήρα. Ἔτσι, γιὰ τὸ καλὸ. Γιά τὸ καλὸ τῶν ξενητεμένων, κι' ἄς ἦταν κάποτε ἄθεη κι' ἄθρησκη. Ὅλα καλὰ, ὅλα εὐλογημένα...

Μὰ πόσο ἄσχημο εἶνε νὰ πέφτῃ κανεὶς ἀπὸ τὸν ἀπόκοσμο καὶ λουλουδιασμένο ἀστερόκαμπο τῆς φωτεινῆς φαντασίας στὸ στενόχωρο καὶ ξηρὸ μαντρότοιχο τῆς μαύρης πραγματικότητος!...

III

Τὴν πρώτη ἀπογοήτευση τὴν ἐννοίωσε στὴν Καλαμπάκα ἡ Ἀνθὴ. Τὶ κρῦο πρᾶμα αὐτὸς ὁ σιδηροδρομικὸς σταθμὸς! Μιὰ ἄπλα χαρακωμένη μὲ σιδηρένιες ράγες, τοίγγος ἀπὸ πάνω, λίγες παράγκες δίπλα, λίγοι ὑπάλληλοι λαδωμένοι καὶ καπνισμένοι, μὲ κόκκινα μάτια καὶ βραχνὲς φωνές. Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι τί τὴ θέλουν τὴ φωνή; Κάνουν νοήματα, σφυρίζουν, χτυποῦν μιὰ καμπανίτσα, ὁ σιδηρόδρομος σφυρίζει, καὶ δρόμο!

... Ἡ Ἀνθούλα κάθεται στὸ κάθισμα, δίπλα στὸν Μπαρμπα-Τάσο. Ποῦ οἱ καθρέφτες, τὰ βελούδα, τὰ λοῦσα τοῦ τραίνου ποὺ πρόσμενε νὰ ἰδῇ; Καὶ νὰ τραντάζε-ται τὸ τραῖνο. Νὰ σὲ ζαλίζῃ. Νὰ στρεγγλίζουν σὰ σκουριασμένες οἱ ρόδες. Ἀλλά, ἄς εἶνε. Στὴν Ἀθήνα θὰ ἰδῇ μεγαλεῖα πρᾶματα. Θάματα πρᾶματα.

Ἦρθε στὸ γραφεῖο μου ἡ Ἀνθὴ, Ὁ ἀνθός, ὁ ροδανθός. Ἦρθε μὲ τὸν Μπαρμπα-Τάσο. Κουμπάρος μου ὁ Μπαρμπα-Τάσος, ἦρθε νὰ ἰδῇ τὴν παντρεμένη κόρη του.

Ἦρθαν καὶ γιόμοσαν τ' ἄχαρο γραφεῖο μου βουνίσιο ἀγέρα καὶ δροσιὰ. Ἀκουσα ξανά καθάρια κι' ἀμόλευτη τὴ γλῶσσα τοῦ χωριοῦ μου, καθάρια σὰν τὰ τετραλάγαρα, τραγουδιστὰ νερά τῶν κρεμνῶν του. Χάρηκα τὸ ἡκερό, τρανταχτὸ κι' ἄδοιο γέλοιο τοῦ κουμπάρου μου. Εἶδα σεμνὴ, ἀπροσποίητη ντροπαλότητα χωριατοπούλας.

Μοῦφεραν μιὰ φλοκάτη βελόντζα, δυὸ μάλλινες φανέλλες—χειμῶνας τώρα, γλέπεις—παξιμάδια καὶ κουλούρια, ὅλα βγαλμένα ἀπ' τ' ἄσκαρκα χέρια τῆς γρηᾶς μου. Ἦθελε νὰ μοῦ στείλῃ καὶ πῆττα-λαχανόπ'τα μὲ τυρί. «Μά, λέει ὁ κουμπάρος, ὁ δρόμος, γλέπεις, τὸ ταξίδι, θὰ χάλαγε». Μοῦφερε ὅμως καὶ μιὰ κολοκύθα. «Νὰ τοῦ κάμ' ἡ σπιτον' κοκυρά κολοκυθόπ'τα» παράγγειλε ἡ μάνα μου.

V

Προθυμοποιήθηκα νὰ τὴ βοηθήσω στὸ νὰ βγάλῃ τὸ διαβατήριό της καὶ σ' ὅ,τι ἄλλο, ἀλλὰ ἡ Ἀνθὴ μοῦ τ' ἀρνῆθηκε, λέγοντας πὼς ὁ ἐξάδελφός της ὁ Νότης θὰ φρόν

τιζε γιὰ ὅλα.

—Ξέρ'ς, κουμπάρεμ', μοῦ λέει ὁ κουμπάρος μου, δὲν ἔχει νὰ χολιάσ' γιὰ τίποτις ἡ τσοῦπρα. Ἐχει τὸ Νότη, μαθές. Μάλαμα παιδί ὁ Νότης. Τὸ θυμάμαι ἀπ' τὰ μικράτα τ'. Φιλότιμο παιδί ὁ Νότης!

Καὶ μοῦ ἐήγησε ὅτι ὁ ἐξάδελφός της Νό-

της, ἄνθρωπος ποὺ ξέρει τὰ «γερά γράμμα-τα», κοσμογυρισμένος, πηγαιμένος σὲ Λὸν-δρες καὶ Παρίσια, μ' ἐγγλέζικα, φροντζέζικα, μὲ γερμανικά, χόρια τ' ἀράπικα--σπου-δαγμένος στὸ Κάιρο, γλέπεις--ἦταν πρῶ-τος γραμματέας στὴν αἰγυπτιακὴ πρεσβεῖα.

(Ἀκολουθεῖ)

ΤΟ ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΕΙΛΙΝΟΥ

Σὰ φάσμα μεγαλόπρεπο, βουβὸ τὸ δελνὸ
μλῆκε ἀπ' τὰ διάφανα γυαλιὰ τοῦ δωματίου τὸ χῶρο.
Κι' εἶναι τὸ φῶς τοῦ σὰ δειλὸ πρὸςσωπο μακρυνὸ
ποῦχει τῆς περιέργειας νοιώσει βαθειὰ τὸν κόρο...

Κάποια πικρὰ ἐπιβλητικὴ στοὺς τοίχους πέφτει σκιά
κι' ἡ ἀπαυδημένη μου ψυχὴ τὴ ντύνεται μὲ θλίψη
—χιτῶνα μαῖο, ἀξέφριστο, ποὺ μὲ συντρόφεισε σισιὰ
γιὰ νὰ μὲ στείλῃ στὰ ψυχρὰ τῆς ἀπογνώσεως ὕψη.

Ἀπ' τίς ταινίες, τίς πορφυρὲς βομβοῦν σπαραχτικὰ
μ' ἀπεγνωσμένους συριγμούς οἱ δεσμευμένες μυῖγες
ἔνδς ὀργάνου οἱ ἐγχρωμες φωνὲς ἡχοῦν παθητικὰ
κι' ἀφίνουν τὰ παραθύρα τοῦ ὁροῦ φωτὸς οἱ ρίγες.

MIX. ΓΑΚΗΣ

ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΣΤΑ 200 Π. Χ.

Στὸ φιλόλογο καθηγητὴ κ. Τοπάλην

Βαθεῖα στίς ροδοδάφνες γλίστησε τ' ἀγέρι,
σὰν ξέσυρμα σιγὰ τῶν δαχτυλίων στὴ Δύρα.
Πᾶς μὴ δοκρῦσανε τὰ μάτια ὡς μοῦ φέρεσι,
ἀχεὺς ἴψιν ἀττικῶν ψαλμῶν δεκάχορδη κυνήρα!

Ψηλὰ στοὺς λόφους χρυσοσκάβει λαμπρὸ τ' ἀστέρι
ἄς φέρουν τὸ κρασί, μὲ λύγωσαν τὰ μῦρα...
Σοφοὶ μου σύντροφοι, τὴ σκέψη μας ποιοὶ χέρι,
ἐστόλισε μὲ τρίπτυχα ποὺ παραστοῦν τὴν Ἥρα;

—Στὸ παραθύρι νοστολγέ, σὸν τί προσμένεις;—
Καὶ ἰώρα ποὺ χαυνώθηκες βιβειὰ πῶς ξενοκραίνεις,
μὲ τὸ στεφάνι στὸ κεφάλι σου γελῶντας.

«Ἀρχίλοχε, δὲν κατεβύζεις τὸ ποτήρι;»
—Ἀπόψε, λογισμὲ τρελλέ, ξεφάντωσε; τρυγώντας
τῆς φαντασίας μου τὴν παιδ' μοσχάτη γύρη.

ΦΡΙΕΟΣ ΤΖΙΟΒΑΣ

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΓΙΝΕ ΑΚΟΜΑ

Ὅλος ὁ κόσμος γι' αὐτὴ ἄνοι ὥς τὴν πλατεῖα...
Κοιμημένη της ἀσχολλία τὰ πιάτα, ἡ πλύση...
Στὸ πᾶσι ἀπὸ μπανάου μὲ τὰ κρόα,
κι' ἀκόμα τὰ ὄχι ὡς μὴν τᾶσαι κλίσσει...

(Ἐφ' ὅτ' ἀδερφὰς—κι' ἡ τοῖς ἦσαν μεγάλας—)
δὲν εἶχε ἡ μάνα πῶς νὰ τὴς τελύει.
Καί, μιά ἱστορία ἀκούη μὲς τὴς ἄλλης,
ἐστραλὴν τὴ μικρὴ γιὰ νὰ δουλέψῃ...)

Ἀγάπη, ποῦ ποτὲ δὲν ἔχει νοιώσει,
τὰ δείχνει στὰ παιδάκια τῆς κυρίας...
Ποιὲ σὺς προστάγες νὰ μὴ στανεῖσαι,
ἀντρεῖ ελομὶς ἄλλης ἱστορίας...

Σὲ λίγα χρόνια θάχει μεγαλώσει.
Βεβαίως, θὰ σχετισθῇ μὲ κάποιον νέον,
τῆς κυρίας θὰ τὸ ποῦν. θὰ τὴ μαλώσῃ,
μὴν μαλεκιῇ στὴ ζωὴ τῶν Ἀθηναίων.

Ἀκόμα λίγο κι' ἔπειτα, σ' ἀλήθεια,
ἡ ζήση τῆς Τασίας θάχει ἀλλάξει...
Στὸ χοιριὸ παντρεμένη ἀπὸ συνήθεια,
στὴν οἰκίαν καὶ πύργους—ἴσως φυλάξῃ...

Μιὰν αἰὼν ἀκόμα δύναται νὰ πᾶν
τροπὴ τῆς μικρῆς μας ἡ ἱστορία
Σὲ πτωχὴ συνοικία ἔναντι τσαγγάρῃ
κι' ἓνα τσοῦρκο παιδιὰ ὅλο φασαρία...

Κανεὶς δὲν ξέρει τί τὴν προοιμεῖ,
ποιὸς τάχα θὰ βρεθῇ γι' αὐτὴν προσταίης...
Μπορεῖ νὰ τὴν ἰδοῦμε ἱσχνή, θλιμμένη,
στοὺς δρόμους νὰ πουλᾷ τὸν ἔρωτά της...

... Μὰ τώρα, ὑπομένει ὅτι κι' ἂν πᾶθῃ.
Κι' ἀγαπᾷ τὰ παιδάκια τῆς κυρίας,
χωρὶς νὰ ἐνδιαφέρεται νὰ μάθῃ
τὴν τροπὴ τῆς μικρῆς τῆς ἱστορίας...

ΟΛΜΟΣ ΠΕΡΑΝΘΗΣ

ΣΠΥΡΟΥ ΜΟΥΣΕΛΙΜΗ

Η ΣΟΥΛΙΩΤΟΜΑΝΑ

ΓΕΟΓΡΑΦΙΑ

Ζόντων νὰ βραδύσει. Ὁ ἥλιος ἔχει ἀκοιμήσει
ἀπὸ δευτεῖρα στὸ Παρνασσό κι' ἀπὸ
χαίρειτε καλὴνύχτις μὲ τὴς τελευταῖες τοῦ ἀνα
λημπεῖς τ' ἀβασόχισια μονιὰ σπείρα τοῦ Κα
κοσουλίου καὶ τὸ τριγύρω τῶν σπιτιῶν ἔβρα
καὶ θεῖται. Ἐνα γερῶν ποῦ ὦρα πα
ραμόνευε κοιμιστὸς οὐδὲν σὶδ κίονι ὁ με
γάλο, σὶδ Ἀρακατάνικο πλάι, χιμῆς σὸ χάρος,
τὸ ἐνέλειτα, καίτω σὶδ ῥέμα, σὶδ Ἀλπίνα,
καὶ σὶδ οἶζε καὶ λαχτοῦρε τὰ τριφυλίου τοῦ εἴ
χον κορυφῶσαι σὶδ μεγάλο ποταμό.

Ἡ μοῖρα τοῦ πολέμου καὶ τοῦ σ' ὀνιμοῦ
ποῦ ἀπὸ τοῖς, σὺθολα ἀκόμα, ἔδινε κι' ἔπερνε
σὸ μεγάλο γοῦλε καὶ χόλας κόσμος καὶ ντουριά
γυρῶν καὶ ἑσπλάζωνε παλλ' ἰκέρια κι' ἀσκή
δες, ἔττο μάνηος κάπως, σιὰ ἔθηκε νὰ ἑσπασί
σει, καὶ μόνο κάπου ἀριὰ ἀριὰ διέκοβε τὰ ἀλ
ληλοβροχίματα καὶ τὴς φοβέρες μεταξὺ Σουλιω
τῶν κι' Ἀρβανιτῶν στὴν ὁρῇ τ' Αἰ—Δονά
του σὶδ Κούγι, κάνας βρόντος καρνοφίλλιο
δ' ἔτας φαίνονταν ὅσο ἀπὸ τὸ ταμπούρι πᾶσι,
χέρι, κεφάλι, ἡ ἀπὸ τὸ πολὺ τὸ μούδιασμα ση
κῶνιταν ὁ πολεμιστὴς ὁδὸς ὁποῖος ῥίχνονταν ἐ
πάνω του παταριές.

Ἡ γριὰ Σουλιωτομάνα πέρα σὶδ χωριό, εὖ
θολωτὸ σπινάκι, ἡσυχία κι' ἀραχὴ, δὲ νοιόζε
ται, δὲν τῆς στρίψει τ' αὐτὴ, ἔν' πονεῖ καὶ δὲ
σφάζει σὸ μάνα ποῦ ἔχει ἄντρα καὶ παιδι
στὴ σφογὴ καὶ σὶδ ματελιό, γιατί εἶναι συνη
θισμένη καὶ βαμμένη σὶδὸν πόνο καὶ σὶδ θάνα
το καὶ δὲν τὴν τρομάζει ὁ βρόντος τῶν τουφε
κιῶν, τῶν κανονιῶν, τὸ βουρτό κι' ὁ ἀνέλιλος
τῶν λόγων καὶ τῶν λαγκαδιῶν, οὐκ τὰ χονγία
τὰ τῶν πολεμιστῶν. Βγάζει ἀπὸ τὴν σιὰ τὴν
κολούρα τὴν στροβίλῃ ἀπὸ κινεῖνο Φινολίτιο ἀ
λεύρι, τὴν κόβει εὖ ἑσσεράκι μύτινα, μοιράζει
τὸ αὐτὸς ἀγγονοῦλες τῇ, τὴ Ρινω καὶ τὴν Τά
σιω ποῦ ἀσιλλόγιστες κι' ἀκίχτες παίζουν τὴς
ἐνίσρες σὶδ νηβωρό, βάνει τ' ἄλλα τοῖα σὲ το
μαρῆσιο σακούλι, σὶδ δροβιτοῖκα. Τὰ δυὸ γιὰ
τῶν σπιτιῶν τῆς τὰ παλληκάρια καὶ τὸ τρίτο
γιὰ κανένα ἄλλο πεινασμένο, μὴ λάχει καὶ δὲν
τοῦ πῆγαν ἀκόμα οἱ δικοί του νὰ φάει, οἶνει καὶ
δὲν τοῖς ἀποχερῆ, ἀπὸ τὸν τῆλαρο τὸν κρε
ποιστὸ Γαρδικιώτικος ἔλκει μέσα, κάνας τὸ
σιανό τῆς λέγοντας «Θέ μου νὰ τοὺς βρῶ ζῶν
τι τοὺς» καὶ κινάει γιὰ τὴν ἀντίκριτα ῥάχη,
γιὰ τὴ β' γλα τὴν τρομερή.

Ἐνὼ βγάζει τὸν ἀήφορο καὶ κοιτεῖται νὰ
βρεῖ τὴν κορφὴν τὴν ὁρῇ πατάζειται ὁ Τούσιας
ὁ ἀνηψιός, τῆς ἀπὸ τὸ ταμπούρι νὰ τῆς πᾶρει
τὸ ψωμί ἀπὸ τὸν πλάτη.

Τὴν στομώνει. Δὲν τὴν ἀφήνει νὰ ζυγῶναι νὰ
ἴδῃ τὴν κινεῖν τὸν γέροντ' ἑαυτοῦ καὶ τὸ κορυφῶν
τοῦ παιδιοῦ τῇ. Ἐσπλάζονται πλάι πλάι, μελα
φοὶ ἀπὸ τοῦ ἡλίου τὸ κάμμα, ἑσπάζονται καὶ
λεψοπρόσωποι ἀπὸ τὴς κακοπάθειας τῆς ζωῆς
καὶ τῇ νηστικομάει κι' ἀνταρσιασμένοι ἀπὸ τῇ;
μαρτυρῆς τὸν καπνὸ κοίτονται, πατέρας καὶ
γιοῦς, δένδρος μὲ λαιμάκι, κομμένοι ἀπὸ τὸ δρε
πάνι τοῦ Χάρου, σωριασμένοι ἐπάνω σὶδ κα
κορυφῶν καὶ τὰ σφηνολίθαρα.

—Μὴ κίτω, μὴ κυρὰ μάνη, τῆς λέει, οἱ Τούρ
κοι φιλάει. Μὴν βγαίνεις κυτταρῆς. Θὰ σὲ
πᾶρει κίνα βόλι. Ἀφῆσαι τὸ ψωμί τὸ δίνω
ἐγώ.

—Ἀ τὸ ἔχει παλαιοῦ δι, διατάζει, ποῦ θὰ
μὲ σκιάξει ἑμένα βόλι καὶ χάρος.

Κι' αἰμὴ τῇ, μὲ γουρλωμένο μάτι σπρώχ
νει ἀντρίκια τὸν Τούσια καὶ σὸν καλεῖται
περπατεῖ νὰ ἴδῃ τοὺς δικούς της.

Σὰ νὰ μὴ βλέπει τίποτε Δὲν τῆς ἀλλάζει ἡ
ὄψη, οὐκ ἡ φωνὴ τῆς ὁβρεται. Δάκρυ δὲ βρέ
χει τὸ μὲν ὑλὸ τῇ. Ὁ χάρος ἔχει ἐσπᾶνει τὴς
βρῶσες τῶν ματιῶν τῆς.

Πόσα καὶ πόσα τέτια κορυμὰ, δικῶν τῆς καὶ
παρῶν, ἀπὸ τσοπρούλα ἀκόμα ἀνήλικη ὥς
ποῦ γέρας ἴδῃ κι' ἔθαψε μὲ τὰ χέρια τῆς.

—Ἐ, λεβέντες, φωνάζει, κι' εἰ δυὸ εἰ; Καὶ
ποῦ νὰ σὰς θάψω ἡ μαύρη; Ἐδὼ χῶμα δὲν
εἶναι... Δὲ μῶκαμες κι' ἔνα μοιραδι χάρος.

Κι' ἀδειάζοντας τὸ ψωμί καὶ τὴς ἐλίες, σὶδ
σιὰ δι βγαίνει, σὶδ ἔαρι ποῦ ἦσαν λίγη χωματο
γῇ, σκάφει μὲ τὰ νύχια καὶ γερῶν μὲ τ' ἀπλὸ
χερὸς τὸ σακούλι χῶμα.

Φιλῇ τὸν ἄντρα τῆς, ἀγκαλιάζει τὸ βλαστάρι
τῆς καὶ τοὺς ῥίχνει ἀπὸ πάνω τὸ χῶμα νὰ τοὺς
σκεπῶσῃ.

Πολλὲς φορές πῆγε κι' ἦρθε μὲ τὸ σακούλι
γεμάτο χῶμα καὶ τ' ἀδειάζει πάνω σὶδ κορυμὰ
τῶν σκοτωμένων.

Κάποιε στιγμὴ βόλι τούρκικο ἀπὸ τὸ πρό
χασμα τ' ὀτρυνε τὴ βοσκὴν κατὰ σιῆθα. Δὲν ἀ
φίει τὸ σακούλι. Μὲ τὴν ψυχὴ σὶδ δόντια ἔσ
χεται καὶ σωρίζεται σὶδ πειθαμένους τῆς
ἐπάνω.

ΣΠΥΡΟΣ ΜΟΥΣΕΛΙΜΗΣ

ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΑ

Φεύγοντας για λίγες μέρες απ' την Αθήνα δε βιάστηκα να τη χαιρετήσω. Οι σκοτεινές γωνιές της για καιρό παλεύαν με την αγνότητα του επαρχιώτη που περιβάλλοντος μέσα μου, ο άργυρογάλαζος ούρανός της, οι μαλακοί ορίζοντες, και η αρχαία κλασική περηφάνειά της σκορπισμένη σε κάθε γωνιά γεννημένη απ' τα γαλήνιά της μάρμαρα συμπλήρωναν τον έσωτερικό έαυτό μου σέναν λυρικό βουβό ποιητή. Και τώρα έξω από την επήρεια της στιγμής στέκουμαι παράμερα, πάνω απ' αυτά για να κρίνω τα πράγματα με κάποια αμεροληψία.

Δε βιάστηκα να χαιρετήσω την Αθήνα. Ναί η ζωή μάγκάλιασε στον κύκλο της, και μάνθρωπους αλλάξαμε την ανάσα μας. Και ξαναβρίσκομαι μέσα στον κάμπο, πατώ το μαλακό χώμα του και την καρδιά μου ξοναδονεί ο πρωτογονικός διονυσιασμός του προϊστορικού ανθρώπου. Με φιλεί ο ίσκιος του δέντρου, δυο χέρια και το βουνό είναι κοντά μου και στη βροχή στέκουμαι τρελός, να τη νοιώσω να μου ξεπλύνει τους μολυσμένους πόρους απ' την πρωτεύουσα. Η θεωρία του Rousseau για την επιστροφή τάνθρώπου στη φύση με βρίσκει μοναδικόν υποστηρίχτη συνδυάζοντας την πρώτη με την πράξη. Και ξαναβρίσκομαι με τους ανθρώπους που θαυμάζουν ανεπιφύλαχτα τους καλλιτέχνες της πρωτεύουσας, τους ανθρώπους—καλλιτέχνες που νομίζουν ωραίους, ανθρώπους και πάντα νέους τους καλλιτέχνες της πρωτεύουσας. Την άπουχία ενός λογοτέχνη στη λογοτεχνία ένας συγγραφέας δεν τόλμησε να παρουσιάσει το έργο. Την πραγματική όψη των ανθρώπων των γραμμάτων δεν τόλμησε κανένας να δώσει φοβούμενος ίσως τον έαυτό του. Ένα τέτοιο σε λίγες γραμμές σήμερα θα προσπαθώ να δώσω. Κι' αυτό όχι από καμμιά κακοπροδιάθεση, αλλά νομίζοντας πως προσφέρω κάτι στους νέους της Επαρχίας δίνοντας κάποια τόλμη στις προσπάθειές τους. Δίνω την εξήγηση αυτή φοβούμενος μη πέσω σε παρεξήγηση απ' τους φίλους της πρωτεύουσας.

Σ ένα απ' τα προηγούμενα τεύχη της

«Νέας Βοτίας» ο κ. Ζώρας μένα του άρθρο ξεκίνησε το γενικό ενδιαφέρον των ειδικών μελετητών της πνευματικής παρακολουθήσεως της Ελλάδας, δίνοντας έτσι ευκαιρία σάλλον να υπερασπίση τον έαυτό του απ' την άδιαφορία που έδειχνε για την Επαρχία και σάλλον πάλε να λάβη υπερέφανα τη θέση του για το λίγο ενδιαφέρον πώχει δείξει γύρω απ' αυτό το θέμα. Χωρίς να ναι ανάγκη να επαναλάβω τους επαίνους μου για το πραγματικό ενδιαφέρον του καθηγητού των Νεοελληνικών στο Πανεπιστήμιο της Ρώμης κ. Γ. Ζώρας—θα θυμούνται οι ενδιαφερόμενοι ένα άρθρο μου ως μισητή στήλη στη «Νέα Έστία» με υπογραφή τάρχηκα του ονοματός G. J.—έρχομαι εδώ να τον ευχαριστήσω για τα επαινετικά λόγια που γράψε για το σημείωμά μου σάλλο τεύχος του ίδιου περιοδικού. Ένα μόνο είχα να προσθέσω κι' ως με συγχωρεί που θα πω πως αγνοεί την πραγματική όψη των λογοτεχνών της πρωτεύουσας. Ας διαβάσει λοιπόν τα παρακάτω που δεν έχω προσωπικά με κανέναν να τα βάλω.

Θέματα εξαιρετικού ενδιαφέροντος δεν συζητούνται ούτε λύνονται πάνω απ' το φιλολογικό μας τραπέζι. Ο ίδιος ο κ. Ζώρας για να μάθη καλά την πνευματική κίνηση της πρωτεύουσας, ώθούμενος από άδολο πραγματικό ενδιαφέρον—και κάπως είναι σχετικό με την υπηρεσία του—περιόδευσε τα κυριώτερα μέρη της Ελλάδος, ζυμώθηκε με τους νέους της και σήμερα έχει όλο το δικαίωμα να μιλήσει, να προτείνει ριζικώτερες λύσεις για το πνευματικό μαράζωμα της Επαρχίας.

Ευρίσκομαι για λίγες μέρες περιόδεια στις επαρχίες μας κι' έχω κάτι να προσθέσω παραπάνω από καθέναν που μιλεί μέσα απ' την πρωτεύουσα αυτή τη στιγμή. Βρίσκω ευκαιρία να εκθέσω τις απόψεις μου στο περιοδικό «Ηπειρωτικά Φύλλα». Κάτι που απ' την αρχή δεν έκανε ο κ. Ζώρας το γράφω τώρα με τη μεγαλύτερη πικρία. Συνδυάζω το μεγαλειώδικο φέριμο των λογοτεχνών της πρωτεύουσας με το δειλό και όλο-θαυμασμό φέριμο των νέων της Επαρχίας. Και λίγη πεζότητα. Μόλις κα-

ταπιάστηκα σαυτό που μένδιέφεραν έρχόμενος στην Ηπειρο οι έρωτήσεις τους πέφταν σα βροχή. Τι κάνει ο Παλαμάς; είναι γέρος; μήπως είναι άρρωστος; έ-κείνος ποδναι, είναι ψηλός, όμορφος, μορφωμένος πολύ φαίνεται· βλέπεις κάτι άρθρα του σπουδαία στην «Καθημερινή». Ο άλλος γράφει; δά δημοσιεύει τώρα τίποτα. Ο τάδε; πέθανε. Μεγάλος αλήθεια. Κιόλο κάτι τέτοια. Κάτι άθωες έρωτήσεις, άδικαιολογητους πολλές φορές θαυμασμούς και πάντα μιιά άσβεστη φλόγα ένα παλμικό ενδιαφέρον που σε κάνει να δακρύσεις. Τα χέρια τους άκόμη δειλά συνοδεύουν κάθε έκφραση και το προσωπό τους σε κάθε απάντηση από μέρους σου αλλάζει άμέσως έκφραση πότε λυπηρή, πότε χαρούμενη. Ο Παλαμάς γέγρασε πιά κι' είναι έτοιμος να κλαύσουν. Ο Α καλός, ναί αλλά όχι όπως δείχνεται με τα ύπερπόντια σχήματα με τις έκφραστικές αυτές άκροβασίες.

Θαυμάζουν εύκολα τις έκφραστικές επιδείξεις του κάθε νέου, κι' είναι έτοιμοι να σάρνηθούν την αξία του Μαλακάση, την έσωτερικότητα, την ψυχολογικότητα του Τσιριμώκου του Μελαχροινού, κι' άκόμα κι' αυτή τη φιλοσοφικότητα του Παλαμά. Γονατούν στα χρονογραφήματα του Σίσουφου, ξεχάσαν τον Μυριβήλη, δεν ξέρουν και δεν ξέρουν καθόλου το Βενέζη κιάν τους πείς για το Δασκαλάκη των «Ξεριζωμένων» τον θαυμάζουν στις Ιστορικές επιφυλλίδες ού «Έθνους», που το ίδιο επέθετο τους μερδεύει. Ο άλλος διαβάζει πολύ κάποιον Φλιάσιον στις Επαρχιώτικες φυλλάδες, δεν είχε μάθει και πως υπάρχει και Κόντογλου και τρίτος θά έπιθυμούσε νάναστηθεί ο Παπαδιαμάντης. Όσο για τον κ. Χάρη τον έχουν άπερ άνω όλων πίσω απ' τη «Νέα Έστία» την όποια με πάθος λατρεύουν.

Πολύ απλώθηκα και ζητώ συγγνώμη απ' τον κάθε άναγνώστη ποδναι έτοιμος να στραπατσάρη τα μούτρα του πάνω σαυτό.

Και τώρα είναι έτοιμος ο καθένας να ρωτήσει: γιατί αυτός όλα βηρυθισμός;

Τους λείπει ο πραγματικός ζήλος; Κι' άπαντώ ίσως έπειδη τον έχουν σε βαθμό μεγάλου πυρετού κι' αυτό τους έμποδίζει να δουν τον καθένα απ' την όψη του. Και το κλασικότερο—χωρίς ίσως—διότι οι περισσότεροι Έλληνες που γράφουν κι' οι νέοι ίδίως κρύβονται, και το χειρότερο δείχνουν κείνο που δεν είναι. Και πολύ σωστά ο άναγνώστης που τον άγνοεί σχηματίζει ιδέα διαφορετική της πραγματικότητας.

Έκφράζω τα πράγματα μόλη τους την ώμότητα, αποφεύγοντας κάθε ώραιοποίηση, διότι νομίζω πως τώρα κάτι προσθέτω. Ξεσκεπάζω.. θά μου πει κάποιος, άλλοδρομεί τον κάθε νέο χωρίς να το δείξω την πραγματική κατεύθυνση. Ο χώρος δε μ' επιτρέπει να καταθέσω σχέδια για τη λύση αυτή και σ' άλλες στήλες κι' αυτό θά το κάνω κατ' την αντίληψή μου και τις ικανότητές μου.

Νομίζω όμως και τώρα καθήκον μου μετά απ' αυτά να προσθέσω. Ο κάθε νέος επαρχιώτης άς ύψώσει τον έαυτό του κάπως ψηλότερα και πρώτα τουτο: Ας διαβάσει με ψυχραιμία, άς κρίνει με άμεροληψία, κι' άς μη ξεχνάει και τη λιτότητα των Μεγάλων μας αρχαίων, άς μη τους μισεί διότι ο καθηγητής του τον άναγκάζει να τους μεταφράζει γι' α να ν' άκούσει το κουδοϋνι του διαλείμματος. Δεν είναι οι Αρχαίοι του Σύντακτικού, είναι οι Αρχαίοι της Μεγαλοφύας. Κι' άκόμα υπάρχουν κι' άλλοι που γράφουν έξω απ' την Ελλάδα. Η έκλεχτικότητα να ναι άυστηρή στες προτιμήσεις τους.

Ας μη ξεχνούν πως οι περισσότεροι σήμερα λογοτέχνες και οι καλλύτεροι είναι επαρχιώτες. Ας έχουν για έπαινο την πνευματική τους κατάρτιση κι' άς μη νομίζουν τους νεαρούς συναδέλφους της πρωτεύουσας ικανώτερους, πιά μορφωμένους. Κι' ό,τι μπορούν να κάνουν για την πνευματική κίνηση, θά ναι κι' έδω μόνοι τους κι' άς μη κοϋν τις μεγάλες ύποσχέσεις των μεγάλων συναδέλφων της πρωτεύουσας.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΙΛΑΗΣ

❄ K A O E M H N A ❄

NEA BIBAIA

Ὁ χιμαίροκυνηγὸς μὲ τὴ ματωμένη καρδιά. Αὐτὸς ὁ χαρακτηρισμὸς μπορεῖ νὰ δοθῇ στὸν κ. Σκαρίμπα. Ἡ Οὐλαλοῦμ εἶναι πρόσωπο γυναικεῖο, πρὸς τὸ ὄνομα «ΟΥΛΑΛΟΥΜ» (ποιήματα) δὲν ἔχει κανένα ἀπὸ τὰ γνωστὰ καὶ γνωστοποιὰ πρὸς ὅπως τὸν ὀνόματα. Τὸ ὄνομα της μᾶς υποβάλλει ἀμέσως τὸ ἀκαθόριστο, τὸ ἀκρωμάτιστο, τὸ ἀγνωστο.

Οἱ ὀρίζοντες πὸν δεσμεύουν τὸν ποιητὴ,
εἶναι πολὺ μικροί, πολὺ στενοί, γιατί τὸ
ἀντικείμενο τοῦ πόθου του δὲν βρίσκεται
μεσ ἀπ' αὐτοὺς, ἀφοῦ δὲν εἶναι κατὶ τὸ
συγκεκριμένο τὸ βέβαιο. "Ἐξω ἀπὸ τοὺς ὀ-
ρίζοντας θέλει νὰ βγῇ, ἔξω ἀπὸ τὰ ὅρια τοῦ
κόσμου· μὰ τί θ' ἀντικρούσῃ ἔπειτα; Δὲν μᾶς
τὸ λέγει, γιατί δὲν τὸ ξέρει οὔτε ὁ ἴδιος. Γι'
αὐτὸ εἶναι ἔνας ἀπελπισμένους χιμαίρονκτη-
γός, ἐνὼ οἱ ἄλλοι ἔξερουν τί γυρεύουν, κι' ἀ-
γώγῃ ζῶνται μεθ' ἁρμόζους καὶ μ' ἐλπίδα γιὰ τὴν
ἀπόκλιση τοῦ, κι' ἄς εἶναι - ἴσως - στὴν προ-
σπάθειά τους αὐτὴ κοινὰ Δὸν Κιχῶτοι.

Κλαίει ἀπελπισμένος, γιατί δὲν μπορεί
σὰν τὸ πλοῖο, σὰν τ'ὄνειρο, σὰν τὸ πουλὶ νὰ
φεύγῃ καὶ νὰ ἐπιστρέφῃ, ἀλλ' αἰσθάνεται
πῶς ἔχει μόνο προσορισμὸ πάντοτε στὴ γῆ νὰ
πῇ δυὸ σκληροῦς στίχους καὶ νὰ χαθῇ. Ἡ
ἀγάπη εἶναι κι' αὐτὴ κατὰ σὰν ὄνειρο. πὺν
θὰ κρατῇ μόνο τὴν εἰκόνα της καὶ θὰ τὴν
πουλᾷ τοῦ κόσμου ἕνα δέλλι, μὴ χίμαιρα
σὰν τίς ἄλλες Τὴ Χαλκίδα, τὴν πατρίδα του,
πὺν εἶναι μέσα ἀπὸ τὸν δριζόντα, τὴν ἀπε-
χθάνεται καὶ τὴν σατυρίζει καὶ μαζὶ μὲ τὴν
Χαλκίδα καὶ τὸν ἑαυτὸ του σὰν μὴ λεπτο-
μέρειά της.

Μά με τί πάθος τραγουδάει τί χιμαιρά
του! Αισθάνεται ότι αδιός ο άνθρωπος πο-
νει πραγματικά κι ότι δεν είναι ο πόθος
του μια φιλολογική φόρμα.

Ὁ κ. Σκαρίμπας πού ἔχει πηγαίο αἷσθη-
μα καὶ ποιητικὴ διάθεση, θ' ἀντιλαμβάνε-
ται βέβαια, πῶς, ἀνγὰ τὴν καλὴ ἀρχὴ τοῦ

κατὸν εἶναι νῆχην κανεῖς τὸν πόθο τοῦ ταξι-
διοῦ, ὅμως γιὰ νὰ γίνῃ πλαύσιος ἀπὸ ἐντυ-
πώσεις λογίων—λογιᾶν, πρέπει νὰ ταξιδέ-
ψῃ πραγματικὰ σὰν τὸ πλοῖτο, σὰν τὸ που-
λί, σὰν ὄνειρο, ποῦ νὰ γίνῃ ἕμποτε σαρκω-
μένα ἀλήθεια καὶ νὰ μὴν εἶναι ὄνειρο πιά.

Ὁ κ. Χατζιδάκης γνωρίζεται νὰ ὑπ.τάσσεται
στὶς ὑπαιθέσεις τοῦ στίχου, καὶς μ' αὐτὸ
νὰ γίνεταί ἕνα, στιχοῦργό • Χαίρετα. τὴν Ἑλ.

ΑΡΗ ΧΑΤΖΙΔΑΚΗ

Οἱ πολίταις τῶν ὡρῶν (ποιήματα) τὴν το-
γουνδεὶ ἀβίαστα καὶ μ' ἐνθουσιασμό. Τὰ ποιή-
ματα, πού εἰν' ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὴν Κοίτη—
καὶ ἰδίως τὰ ἱστορικά—μᾶς δείχνουν ὡς ἔα-
σημεῖο, τί μπορεί νὰ δώῃ ὁ κ. Χαιζιδάκης,
ᾧ πάψη νὰ εἶναι πολὺ πλεονεκτοῦ ἀσχολεῖται
μὲ ποιητικὰς ἐκδηλώσεις πού δὲν ταιριάζουν
στὴν ψυχροσύνθεσιν του. Στὰ «Κρητικά» του
υἱάρεται συχνὰ πολὺ κλοῖ καὶ συγκινητικοὶ
στίχοι ὧν οὐδὲ:

Καὶ κλαίω τίς πλεξουδίτσες σου πού
[ἀγνές ἐπεριμέναν
νά ξεχυθοῦν σέ πούπουλο τυφοπρο-
[σκεφαλίου

όπου τὰ ὦρατα τὰ μάτια του θάκλεινε
 [εὐτυχισμένο
 τ' ὀνειρευτὸ ἀρχοντόπουλο κάποιου
 [παρὰ μνησθῆναι

Γενικά ὁ κ. Χαζιδάκης στὰ ποιήματα τοῦ ἔχουν ἱστορικό περιεχόμενο πετυχαίνει κατ'ἴτε-
ρα μελετητὴς καλλιέργειας, παρὰ εὐφάνταστος
ὁρμαντικός. Αὐτὴ ἡ ἰδιότητα τοῦ τὸν ἔδρανε
στὶς ὥαις μεταφράσεις τῶν «Ψαλμῶν» τοῦ
Δαυὶδ, τὲ γλώσσα ἁπλῶς ἱδιαίτη, γιατί κ.
ἐκεῖ τὰ θέματα «ὑπαγορεύουν» καὶ ὁ καλλιέργης
δείχνει τὴν μαεστρία του.

Επὶ τῆς κατορθώσεως ὧς ἐλα σημειῖν νὰ μιμηθῇ σὺν καλλιτέχνῃ· μετεπειθὴς καὶ τὸν Καβάφη ἀρετὰ καλὰ. Ἡ φιλοσοφία π. χ. τῆς «στρατοφαιρας» καὶ τῶν «ἀστυμαθῶν ταιρῶν» εἶναι πραγματικά Καβαφικά ὅπως καὶ ὅλη ἡ περὶ τέχνη ἀτεχνία τῶν κομμωσίων τοῦτον σὲ

γλῶσσα, εἰ ὕψος, οὐ στίχοι.

Ὁ κ. Χατζιδάκης θέλει νὰ φανῇ καὶ μον-
τέρνος καὶ φέρει τὰ κάποιε πρὸς τὴ θεληματικὴ
ἀγνοία τῶν κανόνων τοῦ «ἡδυσμένου λόγου».
Ἀλλ' αὐτὸ καταλήγει στὸ γριμὸ, στὸ χάος.

Οἱ ἀριθμοὶ κ' οἱ πεζολογίαι, ἂν μπορούν
νὰ σταθοῦν στὴν ποίηση (ὅλα σέκονται ὅταν
πρέπει) δὲ θὰ σταθοῦν μὲ δῆθεν σατυρικότητες,
ποῦ κατὰ βάθος εἶναι πρόχειρες εὐαισθησίες
τοῦ δρόμου, καὶ μὲ οἰκτρὰ ἀποιουχημένες μιμή-
σεις. Γιατὶ ἂν ἄλλοι πῆραν τὰ πρὸ κοινά, ἃ
πρὸ ἀντιποιητικὰ στοιχεῖα τοῦ καθημερινοῦ
λόγου, τὰ μετουσίωσαν ὅμως, δίνοντάς τους
πραγματικὸ λογιτεχνικὸ χαρακτήρα ἔπειτα ἀπὸ
μεγάλες προσπάθειες.

Μιά ακόμα μελέτη για τον Κρυστάλλη. "Αν
και πέρασε τόσος καιρός από το θάνατό του,
πάντα έμπνέει και πάντα ένθουσιάζει κι ούτε
Γ. ΒΑΛΕΤΑ
«Φιλολογικά στον Κρυστάλλη»

τόν φιλολογικὸν κόσμον ὁ γλῆκὺς Ἡπειρώτης τραγουδιστής. Ἡ ἐργασία τοῦ κ. Βαλέα δὲν ξανοίγεται σὲ πλατύστομα ἐγκώμια, εὐτεῖναι κριτικὴ τοῦ λογοτεχνικοῦ ἔργου τοῦ Κρυστάλλη. Εἶναι μιὰ σύντομη φιλολογικὴ συμβολὴ πάνω στοὺς ποιητικοὺς προσανατολισμοὺς τοῦ ποιητῆ, τῇ ἔξῃ του στὴν Ἀθήνα, τὴν ἱστορικὴν καὶ λαογραφικὴν του ἐργασία κ.λ.π. Καὶ εἶναι ἄξια προσοχῆς ἡ ἐργασία τοῦ κ. Βαλέα γιατί μᾶς δίνει πλῆρη πίνακα τῶν ἱστορικῶν καὶ λαογραφικῶν ἔργων τοῦ Κρυστάλλη, ποὺ δὲν τις εἶχαν προσέξει ὡς τώρα, ὅσο ἀσχολήθηκαν μὲ τὸ ἔργο του.

Ἡ ἐπιδραση τοῦ Βαλαωρίτη στὸν Κρυστάλλη εἶναι ὀλοφάνερη σὲ ὅσους ἔργαζαν μιά ματιά στὸν «Καλόγηρο» τῆς Κλεισιούρας τοῦ Μεσολογγίου· καὶ ὁ εἰδυλλιακὸς καὶ λαογραφικὸς χαρακτῆρς τῶν κατοπινῶν ἔργων τοῦ εἶναι γνωστὸν δι' ὀφείλεται ἐν μέρει στὴν σύγχρονη —τότε— τάση τῶν λογίων τῆς Ἀθήνας νὰ με-

λετήσου· τὴν Ἑλληνικὴ ζωὴ καὶ τὴν Ἑλληνικὴ
φύσιν. Ἀλλ' ὁφείλεις κυρίως στὴ νοσταλγικὴ
διάθεση τοῦ ἀνθρώπου ποὺ ἤξερε π ο λ ῶ
κ α λ ᾶ τὴν πατρίδα του, ὅσο δὲν τὴν ξέρουμε
ἐμεῖς ποὺ ζοῦμε καὶ πεθαίνουμε στὴν "Ἠπειρο.

Κανείς άλλος Ἡπειρώτης λόγιος δὲ μεταξὺ
ρίστηκε τόσο πλούσιος τὸ Ἡπειρωτικὸ λεξιλόγιον
κι' οὐτε θὰ μπορούσε κι' ὁ ἴδιος νὰ ἀφομοιω-
θῇ τόσο πολὺ μετὰ τὴν «πατριον γῆν», ἃν δὲν
εἶχε ζήσει τόσο καλὰ τὴν Ἡπειρωτικὴν ζωὴν
καὶ τὴν Ἡπειρωτικὴν φύσιν. Κι' ἃν δὲν εἶχε ἄλ-
λη μόρφωση, ὅπως ἰσχυρίζεται ὁ δευθυντὴς
τῆς Β βλιοθήκης Φέξιν' Ιω. Ζερβός, θὰ τοῦ ἔφ-
τανε καὶ μόνη ἡ ἀπὸ κάθε πλευρᾶ, γλωσσικὴ,
ἑθνολογικὴ, ἡθιογραφικὴ, λαογραφικὴ, μυθολο-
γικὴ καὶ γεωγραφικὴ, γιὰ νὰ ζωντανέψῃ μετὰ τὴν
ποιητικὴν του φαντασία αὐτῶν τὸν κόσμον.

Σὴ σελ. 13 παρ. 3 ὁ κ. Βαλέτας σημειώνει, πῶς τὸν Ἀπρίλη τοῦ 1893 σχεδίζει τὴν γράψῃ ἕνα «μεγάλον ποιμενικὸν εἰδύλλιον, τῇ ἰκλόφῃ, εἰς τρία μέρη διαιρημένο». Τὸ φανταζόταν «ἕνα ἀπὸ τὰ καλύτερα καὶ τελειότερα νεοελληνικά ἔργα εἰς τὸ εἶδος τῆς». Καὶ προσθέτει ὁ κ. Βαλέτας δὲν εἶσαι γνωστὸ αὐτὴν ἀρχισε μέσα στὸν ἕνα χρόνον, ποὺ μεσολάβησε ἀπὸ τὸ θάνατό του.

Ἐμεῖς; θαυροῦμε πῶς; τὸ ἔργο αὐτὸ γρά-
φτηκε καὶ εἶναι ὁ Ψωμοπάτης, ποῦ δημοσιεύ-
τηκε ἀπὸ χειρόγραφο ποῦ εἶχε ὁ Γ. Γάγαρης,
στὰ ἔργα τοῦ Κρυστάλλη (ἐκδόση Κολάκου
1912). Γιατὶ σημειώνει ὁ Γάγαρης, ὅτι, το πρῶ-
το σκεῦος τοῦ «Ψωμοπάτης» ἦ· αν ἡ «Γιόλφω»,
ποῦ δημοσιεύτηκε στὸ ἡμερολόγιο «Ποικίλη
Σισιά». Εἷς δὲ πραγματικὰ ὁ «Ψωμοπάτης» ἔ-
να ἀπὸ τὰ καλύτερα στὸ εἶδος του, τὸ ἀνώτερον
καὶ οὐ μὲν μεγάλα ἀπόστασις πρῶτον ἀπὸ τ' ἄλλα ἔρ-
γα τοῦ Κρυστάλλη, ἰσῆξι μὲ τὰ καλύτερα τοῦ
Θεοκρίτου, ποῦ τὸν μελοῦτοσε στὰ τελευταῖα
του χρόνια ὁ ποιητὴς καθὼς καὶ τοὺς ἄλλους
βουκολικοὺς τὸν Βίωνα καὶ τὸν Μάσχο.

T. Σ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΓΙΑΝΝΗ ΣΚΑΡΙΜΠΑ. Ο ὁ λ α λ ο ὦ μ
Ποιήματα. Χαλκίδα 1936 Σχ. 8ον Σελ
94

ΑΡΗ ΧΑΤΖΙΔΑΚΗ. Οἱ π ο λ ι τ ε τ -
ε ς τ ὠ ν ὤ ρ ὠ ν. Ποιήματα. ἐκδόσεις
Γκοβόση. Ἀθήνα 1936. Σχ. 8ον Σελ.
108.

Γ. ΒΑΛΕΤΑ. Φιλολογικὰ στὸν
Κεραστάλλη. Μελέτη Μουσική 1936
σχ. 8ον. Σελ 16.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Ἡ ΒΟΡΕΙΟΣ ἩΠΕΙΡΟΣ. Τεύχος 9. Ὁκτώ
βριος Ἀθήναι. Μηνιαῖον δελτίον πολιτι-
κόν, κοινωνικόν, φιλολογικόν Διακρίνομε
τὸ μονόπρακτο δράμα, «ὁ Γενέταρος» τοῦ
κ. Τ. Βιδούρη, συνεργασία τοῦ κ. Ἀλ. Μαρ-
μπούλου κ. λ. π.

Αἱ ΜΟΥΣΑΙ. Φύλλον Σεπτεμβρίου. Ζά-
κυνθος. Δεκαπενθήμερον περιοδικόν.

ΜΟΡΦΕΣ. Μηνιαῖο λογοτεχνικὸ περιο-
δικό. Τεύχος 7-8. Σεπτέμβριος-Ὀκτώβρι-
ος Θεσσαλονίκη. Συνεργάζονται οἱ κ.κ. Γ.
Βαφόπουλος, Μπάμπης, Νίντας Κ. Γεωρ-
γούλης, Γ. Σφρακιανάκης, Δχ. Γεωργιάδης,
Βασ. Δεδούσης, Πέτρος Βλαστός, καὶ ἡ κ.
Ὀλυμπία Δοακοπούλου.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΕΣ ΗΜΕΡΕΣ. Μηνιαῖο
λογοτεχνικὸ περιοδικό Ἀριθ. 9-10. Ὀκτώ
βριος-Νοέμβριος. Θεσσαλονίκη Συνεργασία
τῶν κ. κ. Στ. Λάφνη, Γ. Σαραντάκη, Ἀγγ.
Σημηριώτη, Τ. Βασιτισιώτη, Π. Σπάλα,
Στ. Σεφλούδα, Π. Σπανδωνίδη, Ἀλκ. Γιαν-
νοπούλου, Γ. Δέλιου, Β. Τατάκη.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ. Μηνιαῖο λογο-
τεχνικὸ καὶ βιβλιογραφικὸ περιοδικό, Νοέμ-
βριος, ἀριθ. 2.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Εἰς τὸν «Δημοτικὸν Ὑπάλληλον» Ἀθη-
νῶν (15 Ὀκτ.) στίχοι τοῦ κ. Ν. Χάνερ-
Μπουφίδη. Εἰς τὸν «Ἀγῶνα» Τριφυλλίας
(10 Νοεμβρ.) ποίημα τοῦ κ. Κ. Κατσαροῦ
καὶ κριτικὴ τοῦ κ. Π. Ὀλύμπιου γιὰ τὴν
συλλογὴν τοῦ κ. Σκαρίμπα, «Ὁλόαλωμ».
Εἰς τὸν «Πελαγον» Ἀθηνῶν διήγημα τῆς
κ. Ἀγαθῆς Νοτίδου, ὁ «Γιαβρομαλιτσάνος»
εἰς τὸ «Ἡπειρωτικὸν Μέλλον» (14 Νοεμ.)

ποίημα τῆς κ. Χρυσ. Ζιτσαλῆς, ἱστορικὸν δ.
θρον τοῦ κ. Χρ. Χρηστοβασιλῆ καὶ τὸ ση-
μείωμα γιὰ τὴν «ἐτυμολογία τῆς Ἀρτας»
τοῦ κ. Ὀλμπ. Περάνθη.

Εἰς τὸν «Εὐριπον» Χαλκίδος (31 Ὀκτ.)
ἡ μετάφρασις ἀπὸ τὸν «Μερκύρ ντὲ Φράνς»
τῆς κριτικῆς τοῦ Μαριάμπα, τοῦ Γ. Σκα-
ρίμπα, ἀπὸ τὸ γνωστὸ Γάλλο κριτικὸ Φιλέας
Δεμπὲκ ἡ ὁποία καταλήγει ὡς ἑξῆς. Ὁ
πῶς καὶ νᾶναι αὐτὸ τὸ βιβλίον θὰ σημειώ-
σῃ χωρὶς ἀμφιβολία σταθμὸς σὴν ἐξέλιξιν
τῆς νεολληνικῆς πεζογραφίας.

Εἰς τὸν «Τηλέγραφον» Πατρῶν (1 καὶ 9
Νοεμβρ.) Ταχυκὴ φιλολ. σελίδα. Διακρίνο-
με τὴν κριτικὴ καὶ λογοτεχνικὴ συνεργα-
σία τοῦ νέου ποιητοῦ κ. Κλ. Μιλίκου. Δαμ-
βάνομεν ἀκόμα, «Ἐπτάνησον» Κερκύρας,
«Δύναμιν» Κερκύρας, «Μακεδονικὴν Ἠχώ»
Βεροίας, «Θεσπερωτίαν» Φιλιατῶν κ.λ.π.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Σπ. Μουσελ. Θὰ δημοσιεύσῃ τὴν
ἐπιστολὴν σας ἀλλὰ δὲν τὸ κάνουμε γιὰ εἶναι
πολὺ προσωπικὴ, καὶ μόνον γι' αὐτό. Δὲν πρέ-
πει νὰ παραπονεῖσθε γιὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς ὑλ.ς.
κι' εἴτε γιὰ τὴν «ἐλλειψιῶν Ἡπειρωτικῶν».
Διὰ σας μπαίνουν ταχυκὰ, ἂν λάβουμε ὑπ' ὄ-
ψει τὸν ὄγκον τῆς ἐργασίας ποὺ μᾶς στέλλετε.
Δὲν πρόκειται νὰ ἴσως ὑποδείξουμε νὰ μὴν γρά-
φετε τόσα πολλὰ, αὐτὸ δὲν μπορούμε νὰ τὸ κά-
νουμε. Ὅσο γιὰ τὸν τίτλον, δὲ θὰ τρεπε νὰ γί-
νῃ λόγος Ἰου—Ἰου ποὺ προλαβαίνουμε καθε-
ἐπίκληση...

κ. Τατούλ. Φαίνοσθε ἀρκετὰ ἐξηκμημέ-
νος στὸ εἶδον ἂν καὶ εἴη φανερὴ ἡ ἀδυναμία
σας σὴν ἐκφραση Ἡ φράσις σας σύντομη, ἐ-
πιγραμματικὴ καὶ ἀπεσταγμένη ἀπὸ περιττὰ
στοιχεῖα. Μιὰ κοινὴ εἰκόνα, ἣν δίνεται ζωὴ
καὶ προσωπικὸ χαρακτῆρα. Δὲν εἶναι καὶ ἀσχη-
μο τὸ «βραδυνό» σας. Περιμένουμε ὅμως καλύ-
τερα διὰ σας μιὰ καὶ νοιώσαμε πὺς μπορείτε
νὰ γράψετε.

κ. Μιχ. Κόλλουγ. Πρῶτα ἀπ' ὅλα νὰ
συνηθίσεται σὴν χρῆσιν τῆς γλώσσας. Παντοῦ
ἀδυνατεῖτε νὰ ἐκφρασθῇτε καλλιτεχνικὰ καὶ νὰ
υποβάλητε τὴν σιγ' αἴνιση στὸν ἀναγνώστη. Λέ-
τε π. χ. «θανάσιμους» ἐννοῶντας θνητοὺς, Κι'
ἐπειτα γιὰ τὴν προσηγορίαν ἑξάρση. Προ-
σπαθῆτε νὰ λέτε ἐκεῖνο ποὺ θέλετε ἀπὸ καὶ ἐλ-
λικρινά. Ἡ ἐλικρινεία εἶναι ἐνός ἀπ' τοὺς κύ-
ριους παραγόντας τῆς τέχνης.

ΚΟΠΤΙΚΗ--ΡΑΠΤΙΚΗ

Εἰς τὰς Ἀθήνας εἰς τὴν ὁδὸν Καλαμιώτου 25 λει-
τουργεῖ ἀπὸ ἐτῶν ὁ Οἶκος Κοπτικῆς καὶ Ραπτικῆς.

“ΣΙΛΟΥΕΤ”

ὅστις εἶνε ὁμόνος ἐνδεδειγμένος ἀνὰ τὸ Πανελλήνι-
ον καὶ ὁ ὁποῖος δύναται νὰ καταρτίσῃ τελείας μοδί-
στας μὲ βαθείας γνώσεις εἰς ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ φορέματα
πανδὸς εἵδους, ΠΑΙΔΙΚΑ τοιαῦτα ΕΣΩΡΡΟΥΧΑ,
ΠΡΟΙΚΕΣ, ΑΝΔΡΙΚΑ ὑποκάμισα τέλεια καὶ ΠΥΤΖΑ-
ΜΕΣ γυναικεῖες καὶ ἀνδρικές καὶ τοῦτο διότι:

Τὴν κοπτικὴν διδάσκει αὐτοπροσώπως ἡ Διευθύν-
τρια τοῦ Οἴκου κ. Ἀγάθη Ἀντωνί με βιβλίον κοπι-
κῆς δωρεάν, γραφὲν ὑπὸ τῆς ἰδίας κατόπιν πολυε-
τοῦς πείρας πρὸς εὐκολιαντῶν μαθητριῶν τῆς,

Τὴν Ραπτικὴν καὶ ἐφαρμογὴν διδάσκει βοηθουμέ-
νη ὑπὸ πεπειραμένων μοδιστῶν, αἵτινες διευθύνουσι
τὸ τμῆμα τῆς ραπτικῆς.

Ἐκμάθησις ἡγγυημένη καὶ ταχεῖα μὲ θετικὰ ἀπο-
τελέσματα: αὐτὸ τὸ μαρτυρεῖ τὸ πλῆθος τῶν μαθη-
τριῶν τὸ ὁποῖον συρρέει ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλά-
δος, Αἰγύπτου, Κύπρου, Δωδεκανήσων καὶ Βαλκανίων.

Δεκταὶ μαθήτριαὶ πάσης ἡλικίας καὶ καθ' ὅλας τὰς
ἐποχάς.

Αἱ οἰκότροφοί μας τυγχάνουσι οἰκογενειακῆς πε-
ριποιήσεως.

Διὰ περισσοτέρας πληροφορίας ζητήσατε τὸν ΝΕ-
ΟΝ μας κανονισμὸν· ἀποστέλλεται δωρεάν.

Τὸ μοναδικὸ ἀνὰ τὰ Βαλκάνια βιβλίον «Μέθοδος
Κοπτικῆς Σιλουέτ» πωλεῖται παρὰ τῇ ἐκδοτρίᾳ ἀντὶ
δραχ. 150.

